

גז שנת קכ"ט א' נח  
רמב"ם פ"ו מה' מלכים  
ה"י

במאורו שלא לאבדו ולא לקלקלו ולא להזיקו וכל המשבר כלי (ג) או [ז] קורע בגדים נח או הורס בנין או סותם מעין או [ז] נא \* מאבד [יה] מאכלות או שאר משקין

## ביאורים

\* **מאבד מאכלות.** וזה אמור דוקא אם הוא מאבדו בדרך השחתה, אבל מה שמצוי שמבשלים או אופים מאכל חדש, ועי"ז נגרם שמאכלים ישנים אינם נאכלים ונזרקם לאשפה, בזה אינו עובר על כל תשחית, ואף שהמאכל הראשון עדיין הוא טוב לאכילה, דכן מוכח בשבת ק"מ ע"ב, דאמר רב חסדא האי מאן דאפשר ליה למיכל נהמי דשערי, ואכל דחיטי, קעבר משום כל תשחית, ואמר רב פפא האי מאן דאפשר למישתי שיכרא, ושתי חמרא, קעבר משום כל תשחית, ולא מילתא הוא, כל תשחית דגופא עדיף ע"כ, והנהגה דס"ל לרב פפא ורב חסדא דיש משום כל תשחית, נראה דמיירי באופן שע"י שיאכל נהמי דחיטי הוא גורם דהנהמי דשערי ילך לאיבוד ויושחת, דאי לאו הכי מה שייך כל תשחית, (ואף דאפשר לפרש דגם היכא דאינו הולך לאיבוד מ"מ עצם הדבר שאדם קונה או אוכל לחם חטים ואפשר לו של שעורין יש בו משום כל תשחית, אבל לענ"ד יותר נראה כמו שכתבנו, משום דלא מסתבר לומר דרב חסדא ורב פפא יסברו דאסור לאדם לאכול שום מאכל שהוא יותר חשוב ממה שנצרך לו ויש בו משום כל תשחית, ועל כן נראה יותר דגם לפי דעתם אין בו איסור רק היכא שהלחם שעורים או השכר הולך עי"ז לאיבוד, וכ"מ שם לעיל דרב חסדא עצמו אמר ולא בעתירותי אכלי ירקא דאמינא היכא דעייל ירקא ליעול בשרא וכוורי ואם נפרש שלא כדברינו תקשה איך אכל בשר ודגים במקום ירק, הרי הוא בעצמו סובר דאיכא בו איסור כל תשחית, ועכצ"ל דגם לרב חסדא ליכא איסורא רק היכא שהמאכל הפשוט ילך לאיבוד, והא דאמרו בשבת דף ס"ז ע"ב האי מאן דמיכסי שרגא דמשחא, ומגלי נפטא קעבר משום כל תשחית, שאני התם דאין לו מזה שום תועלת והנאה, וע"ע ברש"י מנחות פ"א ע"א ענין אחר דממעט באכילה דמ') ועם כל זאת מסקינן בגמרא דאין בו איסור, משום דכל תשחית דגופא עדיף. והנה מלשון הגמרא דאמרו כל תשחית דגופא עדיף, יש לכאורה לדייק דדוקא היכא שבמניעת המאכל השני יש בו חסרון לגוף, אז שרי לגרום לאיבוד מאכל אחר, כיון דכל תשחית דגופא עדיף, ולכן שרי למישתי יין ולאכול פת חטים, הואיל שהם יותר מועילים לגוף מאשר לחם שעורים ושכר, ומשמע לכאורה דהיכא דמאכל הראשון הוא בריא יותר לגוף, רק אינו מוטעם כ"כ, והוא רוצה לאכול מאכל אחר שהוא יותר טעים, אבל פחות בריא לגוף, ועי"ז הוא גורם שהמאכל הראשון ילך לאיבוד, דבזה לא שייך לומר כל תשחית דגופא עדיף, משמע לכאורה דיש בו איסור כל תשחית, אכן באמת נראה דזה אינו, דהרי אין זה אלא גרמא בעלמא, ואפילו פחות מזה כדלקמן, והרי אפילו במלאכת שבת החמורה אמרו בשבת דף ק"כ ע"ב, עשיה אסור גרמא שרי, וכ"ש בזה [ועיין מ"ב סי' תקי"ד שעה"צ ס"ק ל"א, וכן לענין גרם מחיקת השם קי"ל דשרי, עיין רמב"ם פ"ו מהל' יסודי התורה הל' ו', ובכ"מ שם, וע"ע חזו"א יו"ד סי' קס"ד ס"ק ב', ולענין גרם הפסד פירות שביעית, עיין רידב"ז סי' ה' סוס"ק א']. אולם אכתי יש לעיין מהא דאיתא בספרי, לא תשחית את עצה, אין לי אלא ברזל, מנין אף למשוך ממנה אמת המים, ת"ל לא תשחית את עצה, בכל דבר ע"כ. והעתיקו הרמב"ם פ"ו מהלכות מלכים הל' ח', ולכאורה מבואר מזה דאיסור כל תשחית הוא לאו דוקא באם עושה זאת בידיים להשחית הדבר, אלא אף היכא שהוא רק גורם להשחתה, דומיא דמשיכת ומניעת אמת המים מהעץ, שגורם עי"ז להתייבשותה נמי אסרה תורה, ובאמת צ"ע מאי

**אמרי יעקב**  
סעי' ד', כתב הרמב"ם רפ"ה מהל' חובל ומזיק, אסור לאדם לחבול בין בעצמו בין בחבירו עכ"ל, (ס"א) וי"א דהוא איסור תורה, דהוא נכלל באזהרת ונשמרתם מאד לנפשותיכם, והאחרונים דנו אם מותר לעשות ניתוח פלאסטי, לתקן או לשפר צורתו או איזה אבר שהוא משונה, ואם אין בזה שום סכנה ודאי שרי, (ס"ב) דאיסור חבלה אינו נאמר כשבא לתקן, אבל אם יש בניתוח סכנה (ס"ג) צ"ע, (ס"ד) וי"א דאם הוא מצטער ממצב גופו ורופאים מומחים מבטיחים לרפאותו שרי, ואין בזה משום על יעמוד אדם במקום סכנה כיון שכבר דשו"בו רבים: **במאורו.** פ"י בממונו (ברכות נ"ד ע"א): (ג) או **קורע בגדים.** ואם קרע במקום התפירה שאינו נחסר בדמיו בכך, כגון בשוליו (ס"ה) אינו עובר: (נא) **מאבד מאכלות.** אין עושין אפיקטוזין דהיינו להכניס היד לתוך גרונו עד שיקיא המאכל, משום הפסד אוכלים, ואם מצטער מרוב מאכל, בחול מותר אפילו בסם ובשבת אסור בסם ומותר ביד (שו"ע או"ח סי' שכ"ח סעי' ל"ט):

הרי הוא בעצמו סובר דאיכא בו איסור כל תשחית, ועכצ"ל דגם לרב חסדא ליכא איסורא רק היכא שהמאכל הפשוט ילך לאיבוד, והא דאמרו בשבת דף ס"ז ע"ב האי מאן דמיכסי שרגא דמשחא, ומגלי נפטא קעבר משום כל תשחית, שאני התם דאין לו מזה שום תועלת והנאה, וע"ע ברש"י מנחות פ"א ע"א ענין אחר דממעט באכילה דמ') ועם כל זאת מסקינן בגמרא דאין בו איסור, משום דכל תשחית דגופא עדיף. והנה מלשון הגמרא דאמרו כל תשחית דגופא עדיף, יש לכאורה לדייק דדוקא היכא שבמניעת המאכל השני יש בו חסרון לגוף, אז שרי לגרום לאיבוד מאכל אחר, כיון דכל תשחית דגופא עדיף, ולכן שרי למישתי יין ולאכול פת חטים, הואיל שהם יותר מועילים לגוף מאשר לחם שעורים ושכר, ומשמע לכאורה דהיכא דמאכל הראשון הוא בריא יותר לגוף, רק אינו מוטעם כ"כ, והוא רוצה לאכול מאכל אחר שהוא יותר טעים, אבל פחות בריא לגוף, ועי"ז הוא גורם שהמאכל הראשון ילך לאיבוד, דבזה לא שייך לומר כל תשחית דגופא עדיף, משמע לכאורה דיש בו איסור כל תשחית, אכן באמת נראה דזה אינו, דהרי אין זה אלא גרמא בעלמא, ואפילו פחות מזה כדלקמן, והרי אפילו במלאכת שבת החמורה אמרו בשבת דף ק"כ ע"ב, עשיה אסור גרמא שרי, וכ"ש בזה [ועיין מ"ב סי' תקי"ד שעה"צ ס"ק ל"א, וכן לענין גרם מחיקת השם קי"ל דשרי, עיין רמב"ם פ"ו מהל' יסודי התורה הל' ו', ובכ"מ שם, וע"ע חזו"א יו"ד סי' קס"ד ס"ק ב', ולענין גרם הפסד פירות שביעית, עיין רידב"ז סי' ה' סוס"ק א']. אולם אכתי יש לעיין מהא דאיתא בספרי, לא תשחית את עצה, אין לי אלא ברזל, מנין אף למשוך ממנה אמת המים, ת"ל לא תשחית את עצה, בכל דבר ע"כ. והעתיקו הרמב"ם פ"ו מהלכות מלכים הל' ח', ולכאורה מבואר מזה דאיסור כל תשחית הוא לאו דוקא באם עושה זאת בידיים להשחית הדבר, אלא אף היכא שהוא רק גורם להשחתה, דומיא דמשיכת ומניעת אמת המים מהעץ, שגורם עי"ז להתייבשותה נמי אסרה תורה, ובאמת צ"ע מאי

## שער הציון

(ס"א) מעשה רוקח שם, עוד הציג דרש"ר ר' אלעזר הקפר, וכפר עליו מאשר חטא על הנפש, וכי צאיה נפש חטא זה, אלא שזינר ענמו מן היין, והלא הדברים ק"ו מה זה שלא זינר ענמו אלא מן היין נקרא חטא, המזכיר ענמו מכל דבר על אחת כמה וכמה, אצל צמח"ר צ"ק ז"ל כתב דהוא מדברי סופרים, והמקרא אינו אלא אסמכתא, ומשום הרצ"ש סי' תפ"ד מוכח דס"ל דהוא מדאורייתא, וכ"כ הש"ך יו"ד סי' רל"ו ס"ק ג', וע"ע בשעה"צ לעיל סי' י"א סעי' ד'. (ס"ב) כ"מ דרמב"ם שם, שו"ת מהרי"א אסאד יו"ד סי' רמ"ט, מנחת יצחק ח"ו סי' ק"ה, אגרות משה חו"מ ח"ב סי' ס"ו. (ס"ג) מנחת יצחק שם, ועיין שו"ת אבני"ו יו"ד סי' שכ"א שדן לענין ליישר רגל עקום של מינוק, וכתב שם דאם זה ע"י ניתוח לא הייתי מקדים כלל לעשות הניתוח, שכל ניתוח צחוק סכנה, ואף שהרופאים מצטיחים הנסיון יגיד שאין לסמוך עליהם בזה עכ"ל. (ס"ד) שו"ת חלקת יעקב ח"ג סי' י"א ע"ש שהאריך, וכתב שם דאף למש"כ האבני"ו (עיין שעה"צ לעיל) היינו צומנו, אצל צומנינו שענין הרפואה המקדש הרבה, יש לסמוך על אמירת הרופאים ע"ש. ועיין אגרות משה סי' ק"ג לענין הולאת דמו עבור תשלום. (ס"ה) קידושין ל"ב ע"א דרש"י ד"ה צומצייני.

## ליקוטים

**יד [ז] קורע בגדים.** הקורע על מתו [מ] אסור לו לקרוע יותר מכפי הדין דקעבר על כל תשחית: [יז] **מאבד מאכלות.** עושה אדם צרכיו בפת, והני מילי דלא ממאים ביה (או"ח סי' קע"א סעי' א') וע"ש כמה פרטים. אין להאכיל [מא] בהמה בדבר

## מקורות

[מ] דיני קריעה להגאון ר' אפרים זלמן מרגליות סעי' ג', ועיין צ"ק ז"ל ועי"ע יו"ד סוס"ק וס"י ש"ג ש"ך ס"ק ז'. [מא] עיין מג"א סי' קע"א ס"ק א', וצו"ת כתב סופר או"ח סי' נ"ג צארכות. [מב] דע"ת קט"ו סעי' ה' בשם רש"י ט"ו, ומצואות שור. [מג] עיין מג"א ומחלית השקל סי' תל"ד ס"ק ו' בשם סדר היום למה נוהגים לומר כל חמירא צלשון תרגום, שלא יקטרגו המקטרגים שנראה הדיעול זלול לפת שהוא חיי האדם ע"ש. [מד] כה"ת יו"ד סי' קט"ו ס"ק ק"ו.

## ביאורים

שנא כל תשחית משאר איסורים, והרי אפילו ברציחה קיי"ל דהכופת את חברו והניחו ברעב עד שמת, פטור מדיני אדם דאין זה אלא גרמא, וכן אם שסה בו כלב או נחש, וכדאיתא בסנהדרין ע"ז, ע"ח, וברמב"ם פ"ג מהל' רוצח הל' י' וע"ש בכ"מ, אלמא דזה שמנע אוכל מחברו ומת עי"ז, נחשב רק לגרמא, (ואף שגם ברוצח יש בגרמא איסור תורה, עיין רמב"ם פ"ב דרוצח הל' ב', מ"מ כאן בבל תשחית משמע מהספרי הנ"ל דמניעת אמת המים הו"ל בכלל לא תשחית ממש, וי"א דאפילו לוקה עליו כקוצץ ממש, עיין תועפות ראם על היראים סי' שפ"ב אות ח'), וא"כ קשה דאם זה הוא רק גרמא מדוע זה אסור מן התורה בכל תשחית יותר משאר איסורין כמו שבת או מחיקת השם, ושמא י"ל ע"פ משי"כ הרא"ש פ"ב דביצה סי' י"ז, דהא דאמרין דהמסתפק מן הנר חייב משום מכבה, דקשה מדוע חייב, הרי זה גרמא בלבד והרי קיי"ל כרבנן בשבת ק"כ, דגרם כיבוי שרי, ותיריך הרא"ש שם, דאף רבנן מודו בהאי גרמא דחייב, דעד כאן לא פטרו רבנן התם, אלא משום דאינו נוגע בדבר הדלוק, אלא עושה דבר החוצה לו, הגורם את הכיבוי כשתגיע שמה הדליקה, אבל הכא השמן והפתילה שתיהן גורמים את הדליקה, והממעט מאחד מהם וממהר את הכיבוי חייב עכ"ד. ולפ"ז י"ל נמי לענין כל תשחית, דהואיל דקיום העץ תלוי ע"י יניקתו מאמת המים העוברת תחתיו ומחובר אליו, וע"י מניעת וסילוק המים ממנה מתייבש העץ, אין זה כגרמא בעלמא, אלא הוי מעשה שאסרה תורה דומיא דנטילת שמן מן הנר, [והנה לפי סברת הרא"ש דהיינו טעמא דחייב המסתפק מן השמן משום דנוגע בדבר הדלוק, ואפילו אם רק נוטל מהשמן שבכלי שע"ג הנר, והוא רק מטפטף לתוך הנר נמי חייב לדבריו (עיין שבת כ"ט ושו"ע או"ח סי' רס"ה סעי' א' ובשו"ע הרב שם) אף שלא נסתפק מעצם הנר, לפ"ז אולי אפשר לומר בדרך הפלפול דאם ראובן החזיק בידו ככר לחם לאוכלו, ובא חברו וחטפו ממנו ומת עי"ז ברעב, דזה חמור טפי מהא דכופת את חברו עד שמת ברעב דקיי"ל בו שהוא פטור כנ"ל, דלדברי הרא"ש הואיל והיה בידו ככר שהיה יכול לחיות ממנו, ובא זה וחטפו, הוי כנוטל את השמן מן הנר דחייב, מפני דאין זה גרמא, אולם ודאי דיש מקום לחלק בין הדברים ולומר דשאני בשמן שנכנס בפתילה באופן טבעי, ואדם המסתפק ממנה מפריע הטבע, משא"כ בלחם שביד האדם אינו נכנס לפיו ממילא ובאופן טבעי, אלא צריך לעשות פעולה חדשה של האדם, ולכן מי שגזול ממנו הלחם אינו אלא מונע ממנו לעשות פעולה להחיות עצמו, וגורם לו שימות לאחר זמן ואין זה רציחה ממש, ועיין שיט"מ ב"מ דף ס"ב ע"א ד"ה שנים, ובחזו"א יו"ד סי' ס"ט ס"ק ב' וצ"ע]. אמנם כ"ז הוא רק לשיטת הרא"ש, אבל לשיטת התוס' שם, שכתבו דהא דחייב משום מכבה, היינו משום דכשממעט השמן ומרחיקו מפי הנר שהוא דולק, מיד כהה אור הנר ואין דולק יפה כבתחילה, והוה ליה מכבה ע"כ, ולדבריהם אי לאו דנעשה מיד פעולה של כיבוי, אין זה אלא גרמא ולדבריהם שרי לחתוך נר של שעוה כיו"ט ואין בזה משום מכבה, עיין סי' תקי"ד ובשו"ע הרב או"ח סי' רס"ה סעי' א' ולדבריהם אכתי יש לשאול מדוע אסור למשוך את אמת המים מהאילן, וצ"ל דכאן הוה גזירת הכתוב דריבתה תורה אף באופן זה, דילפינן לה מריבוי דלא תשחית את עצה, דהוי סגי לכתוב ואתו לא תכרות, ומדכתב לא תשחית, קיבלו חז"ל דאתי לרבוויי אף באופן שעושה ע"י גרמא של משיכת המעיין, אמנם נראה דגם לפ"ז עדיין אין שום הכרח לאסור בנדון שאלתנו, דודאי גם לשיטת התוס' דלא ס"ל כסברת הרא"ש הנ"ל (ולדעתו בכל גווני הוי גרמא היכא דלא נעשה מיד פעולה הכיבוי), מ"מ גם לדעתם י"ל דלא אסרה תורה גרמת כל תשחית רק באופן כזה שע"י מעשיו שהוא מונע את האמת המים, הוא גורם ישיר על השחתת האילן, שמתחיל להתייבש, דבלי פעולתו היה האילן מתקיים, וע"י פעולתו הוא מסלק את חיות האילן, אבל ודאי דבגרמא כזה כבדו דידו.

שעושה מאכל אחר ועי"ז נשאר הראשון, דזה אינו בכלל, עוי"ל דמה דריבתה תורה גרמא בבל תשחית, הוא דוקא באילן, משא"כ בשאר דברים אף דקיי"ל דבכל דבר יש בו איסור תורה, מ"מ אילן חמור טפי דהרי בשאר דברים אין לוקים מן התורה. עוד נראה דיש להביא ראיה להתיר, מהא דאיתא בחולין פ"ח ע"ב, היה מהלך במדבר ואין לו עפר לכסות, שוחק דינר זהב ומכסה, היה מהלך בספינה ואין לו עפר לכסות שורף טליתו ומכסה ע"כ, והעתיקו הרב לקמן סעי' ט"ו, הרי מבואר מזה דעבור שחשקה נפשו לאכול בשר עוף, מותר לו לשרוף בגד, או לשחוק דינר זהב שהם שוים פי כמה מהעוף, ומ"מ אין בזה משום כל תשחית, הואיל ורצונו כעת לאכול בשר עוף ואין לו עפר, וזה אמור אף היכא שמאבד את הבגד בידים, וא"כ כ"ש בנדון דידן, שהוא רק גורם שהמאכל הראשון ילך לאיבוד, דודאי ליכא בו איסורא, אולם יש להעיר מדברי הדרכ"מ יו"ד סי' כ"ח ס"ק ט', שכתב שם על דברי הגאונים שמוכאים בב"י, דס"ל דאי לא שוי העוף דינר זהב, אז ממצי דמא בבגדא, ואינו שוחק את הדינר, והקשה ע"ז הב"י דא"כ מדוע לא תני בברייתא האי תקנתא, ועי"ז תירץ הדרכ"מ דהגאונים לא כתבו עצה זו אלא אם לא שוה העוף את הדינר זהב, דאז ודאי יש משום כל תשחית, ולכן תיקנו שיכסה ככה"ג הואיל וא"א בענין אחר, אבל אם עוף זה עדיף טפי מזהב ששוחק, או טלית ששורף, ליכא בזה כל תשחית, כדאיתא בפרק החובל, גבי אילן מאכל שדמיו יקרים לבנין דמותר לקוצצו עכ"ד, ולכאורה יוצא מזה דלדברי הגאונים והרמ"א, אין היתר בשריפת הבגד אלא א"כ העוף שוה יותר, והבגד הוא בגד זול, דאל"ה אף שהוא רוצה כעת לאכול עוף, ומצינו לא איכפת ליה מלשרוף את הבגד, מ"מ אינו רשאי בכך משום כל תשחית, ולכן תיקנו הגאונים שיוכל לאכלו ע"י שימצה את הדם בתוך הבגד, אכן נראה דדעת הב"י שם שאין לחלק בכך, אלא בכל גווני ליכא משום כל תשחית, דכיון דחפץ הוא לאכול עוף ואין לו עפר, אם הוא לא איכפת ליה על הדינר והבגד, ליכא משום כל תשחית, וכ"כ שם הפר"ח סי' כ"ח ס"ק ל"ג, וביאור פלוגתתם נראה, דהדרכ"מ ס"ל דיש לדמות כל דבר של השחתה למקור הדין שהוא לא תשחית את עצה, וכמו התם בקציצת אילן אין להתיר סתם כפי רצונו של האדם, דאף שאין קוצצו בדרך השחתה, מ"מ אם אינו מעלה בדמיו לבנין או אסור לקוצצו, אף אם זה עבור איזה ענין שהאדם רוצה ומעונין בכך, משא"כ הב"י ס"ל דאף לפי מה דקיי"ל דאיכא לאו דאורייתא דכל תשחית בכל דבר ולא רק באילן, מ"מ בשאר דבר אינו חמור כ"כ, וליכא בו סכנה, על כן אם זה רק לצורך כל דהו שהאדם חפץ בו, ליכא משום כל תשחית, ועוד שמקיים בזה מצוה, ואע"פ שיכול שלא לאכול העוף, מ"מ למעשה הוא מקיים מצוה, אך נראה לי דגם אם נחוש לדברי הדרכ"מ, היינו דוקא היכא שמאבד ושורף את הבגד בידים משא"כ היכא דהוא נעשה ע"י גרמא, כנדון דידן, מסתבר דידוה בזה להתיר, ובאמת דזה אפילו פחות מגרמא בעלמא, דבגרמא דעלמא האדם עושה פעולה ומעשה, אלא שאינו ישיר אלא בעקיפין, אבל כשמבשל מאכל אחר לא בגלל זה מתעפש הראשון, דזה הרי מתעפש בטבעו, אלא שהיה יכול להציל ולא הציל, וזה אין לו שייכות לסוגיא דגרמא, ולכן צ"ל דמה דאמרו שם בשבת (ק"מ ע"ב) כל תשחית דגופא עדיף, הוא לאו דוקא היכא דגופו נשחת ומתקלקל, אלא בכל גווני יש להתיר, הואיל וגופו מתאוה לזה, וכ"מ מדברי הרב כאן שסתם ופסק להתיר בכל גווני, ולא התנה שדוקא היכא דהעוף שוה יותר, (ועיין לקמן סעי' ט"ו ביאורים ד"ה ששורף). עוי"ל דהגרמא בשבת הנ"ל נאמר רק ממדת חסידות בלבד ולא מדינא, והפוסקים לא הביאו זה, ומה שמצינו לאיסור, היינו הא דאיתא בשבת קמ"ז ע"ב, דאין עושין אפיקטודין אפילו בחול מפני הפסד אוכלים, והעתיקו הרמב"ם והשו"ע סי' שכ"ח סעי' ל"ט, ושם עושה בידים שיקא את מאכלו, ואף שם נראה דאינו עובר על כל תשחית ממש, ורק ממדת חכמים שראו להרחיק מעשה זה.

גמ' ענין סי' כ"ח  
ס"ח כהנ"ה פ' ע'  
משה למך שם ולפי  
מ"ש לק"מ סא ע'  
ז"ל אר"ס סי' כ' סוף  
סד סב ז"ק ז"ב א'  
סג רא"ש שם סד  
גמרא שם סה שנה  
קכ"ט א'

או ממאסם (נט או זורק מעות לאיבוד) וכן המקלקל שאר כל דבר הראוי ליהנות בו בני אדם עובר בל"ת (נג) שנא' לא תשחית את עצה וגו' (דברים י"ב, כ') (ואם הזהירה תורה על של נכרים \* שגלחמים עמהם ק"ו לשל ישראל יטן או אפי' משל הפקר) (נג) ואפי' כוונתו כדי להראות כעס וחומה להטיל אימה על בני ביתו שאינן נוהגין כשורה:  
זו סא בד"א כשעושה דרך השחתה וקלקול אבל ע"מ לתקן מותר לקלקל אם א"א לתקן אלא ע"י קלקול זה כגון סב אילן מאכל שמכחיש את הקרקע ומזיק לאילנות אחרים הטובים ממנו סג וכן אם צריך למקומו (נד) לבנות שם או (נה) שמאפיל על החלון מותר לקצצו סד וכן אם דמיו יקרים לבנין יותר מלמאכל וכן כל כיוצא באלו בקלקולי שאר דברים ואצ"ל אם מקלקלו ע"מ לתקן גופו כגון סה \* ששורף כסא ושלחן נו' להתחמם בהם אם אין לו עצים אחרים

## ביאורים

עוד מצינו במג"א סי' קע"א ס"ק א', דדייק מלשון הרמב"ם פ"ז מהל' ברכות הל' ט', שכתב שם דאין מפסידים שאר אוכלים ומשקים דרך ביזוי ובעיטה עכ"ל, דמשמע דדבר שהוא לצורך האדם ליכא ביזוי ובעיטה, והביה"ל שם ד"ה לא, פליג עליו וס"ל דכל היכא דאין דרך העולם לעשות כן, יש בו משום הפסד אוכלים, ולכן ס"ל דאף היכא שאין לו מים לנטילת ידים אסור לו ליטול ידיו בשאר משקים, משום הפסד אוכלים ע"ש, אמנם נראה דהתם לאו משום כל תשחית נגע ביה, אלא משום הפסד ובזיון אוכלים, וגם שאני התם דעושה הבזיון בידים, שהוא נוטל ידיו במשקה, משא"כ היכא שהוא רק גרמא בעלמא ופחות מזה כדלעיל בזה אין לאסור. ונראה דמה שרגילים החקלאים ופרדסנים לאבד פירות וירקות כדי לשמור על מחירים, דיש להם עודפים מרובים שגורם להורדת המחירים בשוק ולהפסד, דאין בזה משום כל תשחית, אולם ראוי לא לעשות זה בקום ועשה אלא להניחם לרקוב מעליהם, ואם אפשר לתת אותם למשפחות עניים יש לעשות כן, ועיין תענית דף כ' ע"ב וכל ירקא דהוה פייש להו לגינאי זבין ליה ושדי ליה לנהרא, ומה שפרש"י שם ד"ה אין מאכילין, דהולכים למקום אחר ומוצאים אותם בני אדם, הוא רק בגלל שאל"כ היה צריך ליתן לבהמה ע"ש בגמרא, אבל אילו לא היו בהמות בעיר, אה"נ דמותר לזרוק לנהר וליים גם אם יאבדו ואין בו משום כל תשחית כיון שעושה זה לצורך דבר, וה"ה בנדון דידן שעושה כדי לשמור על מחירים ושערים, ועל עצם דברי רש"י עיין ביעב"ץ שכתב דהוא דוחק וע"ש מש"כ בזה:

\* ששורף כסא ושלחן להתחמם בהם. הרב סתם כאן להתיר בכל גווני, ומשמע דאף אם הכסא והשלחן שוין פי כמה מהנאת החימום, וכל אדם מן הישוב לא יעשה דבר זה, לשורף שלחן וכסא יקר עבור חימום מעט להנאת גופו, מ"מ אם אדם זה חפץ בזה, אינו עובר על כל תשחית, אולם בשבת קכ"ט ע"א שהוא מקור דבר זה, איתא אמר שמואל הקיז דם ונצטנן, עושין לו מדורה, אפי' בתקופת תמוז, שמואל צלחו ליה תכתקא דשאגא, רב יהודה צלחו ליה פתורא דיונה, ופרש"י לא מצאו עצים מוכנים להיסק ביום הקזה, וצוה ובקעו כסא של תדהר שהוא

ויצטרך לחזור ולטרוח, דמשום טירחא כל דהו לא נתיר מה שהוא סכנה עם ל"ת דאורייתא: (נו) להתחמם. עיין ביאורים:

## שער הציון

(טו) מנ"ח תקכ"ט. (טז) מל"מ שם (וע' ברדב"ז שם מש"כ) וע"ע נשדי חמד ח"א י"ז ע"א, שהביא דעת הפוסקים בזה, והנזכ"י ח"ב י"ד סי' י' ס"ל דדעת המוס' ז"מ ל"ז דהוא דאורייתא, אך דעת הרמב"ם דהוא דרבנן ע"ש, וע"ע נשדי חמד שם דף רי"ז ע"ב שהאריך להביא מכמה מקומות ע"ש. (טז) שדי חמד ח"א דף רי"ט ע"ב וע"ש שהאריך מאל. (טז) יחיא שפ"ב, המינוח תקכ"ט, ועוד, ועיין שו"ת אמרי יושר ח"א סי' ק"ג ד"ה והנה. (ק) סמ"ק סי' קע"ה, חינוך, מהרש"ל שנת ק"ה ע"ב. (קא) רי"ף, רא"ש, סמ"ג, מוס' קידושין ל"ב, הגה מיימו', עיין שדי חמד ח"א דף רי"ט ע"ב, ובקש"ע סי' ק"ז בלחם הפנים. (קב) וע"ש נרש"י ד"ה נחת רוח לילדו ובחינוך מ' תקכ"ט. (קג) שו"ת חתם יאיר סי' קצ"ה. (קד) חתם יאיר שם.

## ליקוטים

דאית בהו כזית וכו': [יט] או אפילו משל הפקר. עיין שו"ת מהרי"א אסאד יו"ד סי' קס"ד ושו"ת אמרי יושר ח"א סי' ק"ג: